

ВІДГУК

офіційного опонента - доктора економічних наук, професора,
професора кафедри міжнародної економіки
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Ушенко Наталі Валентинівни

на дисертаційне дослідження

Анфілова Дмитра Юрійовича

на тему: «Забезпечення сталого розвитку міст України», поданої
на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю
051 «Економіка» галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки

Актуальність обраної теми дослідження та її зв'язок з напрямками науково-дослідних робіт

Актуальність теми дослідження, представленого у дисертації Анфілова Дмитра Юрійовича, визначається низкою системних викликів, які постали перед українськими містами в умовах глобалізації, трансформації суспільно-економічних моделей, стрімкого розвитку цифрових технологій, поглиблення кліматичної кризи, а також внаслідок повномасштабної збройної агресії РФ проти України. Сучасні міста виконують функції не лише як центри концентрації населення, капіталу та інфраструктури, а й як активні агенти розвитку, інновацій, культури та соціальної мобільності. Проте така багатофункціональність ставить перед ними складні завдання забезпечення сталого балансу між економічним зростанням, соціальною інтеграцією та екологічною стійкістю.

Особливої актуальності набуває потреба формування ефективних механізмів стратегічного управління міськими територіями з урахуванням новітніх викликів – зокрема, необхідності адаптації до кліматичних змін, запровадження «зелених» стандартів, підвищення енергоефективності, забезпечення безпеки громадян, розвитку цифрових сервісів і розбудови соціальної інфраструктури в умовах нестабільного внутрішнього і зовнішнього середовища. У цьому контексті особливої ваги набуває концепція сталого розвитку міст, що поєднує класичні постулати розвитку з сучасними управлінськими, цифровими та інституційними інноваціями.

Дисертаційна робота має особливу цінність у зв'язку з тим, що в ній запропоновано комплексне міждисциплінарне бачення трансформації підходів до управління розвитком міст. Автором обґрунтовано доцільність поєднання принципів платформи «Smart City», адаптивного управління, соціального підприємництва та цифрових екосистем для підвищення ефективності управління ресурсами, зміцнення інституційної спроможності громад і досягнення Цілей сталого розвитку. Суттєво, що дослідження базується не лише на теоретичних узагальненнях, а й на аналізі зарубіжного досвіду, адаптованого до українських реалій, зокрема в умовах війни та післявоєнної відбудови, що робить роботу своєчасною та прикладною.

Ураховуючи високий ступінь урбанізації України, зосередження критичних інфраструктур, соціальних сервісів та людського капіталу в містах, удосконалення стратегій сталого міського розвитку є невід'ємним компонентом загальнонаціональної безпеки, конкурентоспроможності економіки та збереження довкілля. Саме тому дослідження, присвячене інноваційним підходам до забезпечення сталого розвитку міст України, є своєчасним, змістовним і має вагоме практичне значення в межах реалізації державної політики регіонального розвитку, євроінтеграційного курсу та повоєнного відновлення країни.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації

Результати, представлені у дисертаційній роботі Анфілова Дмитра Юрійовича, вирізняються високим рівнем теоретичної обґрунтованості та методологічної зваженості. Усі ключові положення, висновки та практичні рекомендації ґрунтуються на широкій доказовій базі, що включає офіційні статистичні матеріали національного та міжнародного рівня, нормативно-правові документи, актуальні методичні розробки з питань урбаністики, цифрової трансформації, екологічної політики й стратегічного управління. Інформаційна база є багаторівневою, репрезентативною та охоплює напрацювання таких структур, як Державна служба статистики України, Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України, Міністерство цифрової трансформації України, а також міжнародних інституцій (ООН, UN-Habitat, ЄС, Світовий банк).

Наукові положення, викладені в дисертації, мають чітку логіку побудови – від концептуального обґрунтування й системного аналізу до прикладної реалізації пропонованих підходів. Автор продемонстрував високий ступінь володіння міждисциплінарним інструментарієм, інтегрувавши у дослідження методи системного аналізу, прогнозного моделювання, GIS-аналізу, сценарного планування, кластерного групування та економетричного аналізу. Така методологічна комбінація не лише відповідає змісту предмету дослідження, але й значно підвищує надійність отриманих результатів.

Зміст дисертації характеризується високим рівнем теоретико-методологічного опрацювання проблеми, ґрунтується на репрезентативній джерельній базі та охоплює широкий спектр міждисциплінарних підходів.

Особливу увагу в роботі приділено обґрунтуванню та розрахунку інтегрального індексу сталого розвитку міст (I_{OSR}), який доповнює класичні індикатори сталості новими параметрами – цифровізацією управління, рівнем соціальної інклюзії, екологічною збалансованістю, відкритістю міського урядування та участю громадськості. Запропонована автором адаптація Zipf-підходу до аналізу урбанізаційної динаміки та оцінки міського потенціалу свідчить про креативне переосмислення наявних теоретико-методичних засад.

Інтеграція цифрових технологій у системи муніципального управління, запропонована через проєкт SPARC (Smart Parking and Advanced Reversible Charging), заслуговує на окрему позитивну оцінку як приклад прикладного

впровадження інноваційної інфраструктури з доведеним соціально-економічним та екологічним ефектом. Концепція «цифрового паспорту міста», запропонована в дисертації, становить інструмент реального використання великих даних, штучного інтелекту та блокчейн-технологій для прийняття рішень і підвищення прозорості муніципального управління.

Окремо варто наголосити, що рекомендації автора є не лише теоретично обґрунтованими, а й апробованими – зокрема, в Ірпінській міській раді та Коцюбинській селищній раді, що підтверджено відповідними актами впровадження. Враховуючи вищезазначене, дослідження має високу прикладну значущість та демонструє реальні можливості практичного використання запропонованих підходів у сфері міського планування, соціальної політики та управління інфраструктурними проектами.

Загалом, дисертаційна праця Анфілова Д. Ю. демонструє високий рівень дослідницької культури, виважений підхід до вибору методів аналізу, здатність до критичної інтерпретації результатів та формування цілісного бачення сталого міського розвитку. Комплексність і системність авторських висновків, підкріплених фактичними даними, дозволяє вважати їх достовірними, аргументованими та релевантними сучасним викликам урбаністичної політики в Україні.

У **першому розділі** дисертації «Теоретико-методичні основи сталого розвитку міст» Дмитро Юрійович Анфілов здійснив комплексний аналіз сутності та еволюції концепції сталого розвитку в контексті урбанізованих територій, акцентуючи увагу на багатовекторній природі цього феномену. Сталий розвиток міст розглядається не лише як інтеграція екологічних, економічних та соціальних параметрів, але й як управлінська модель, що орієнтована на довгострокову адаптивність, інноваційність та інклюзивність урбаністичних систем.

Дисертант пропонує глибоку систематизацію сучасних підходів до визначення ключових принципів сталого розвитку міського простору, доповнюючи традиційні елементи (екологічна рівновага, економічна життєздатність, соціальна справедливість) новими вимірами, зокрема: урбаністичною мобільністю, відкритим управлінням, цифровою інфраструктурою та інституційною взаємодією. Особливої уваги заслуговує акцент на цифровій трансформації як каталізаторі змін у міському управлінні. У межах розділу розглянуто новітні управлінські парадигми – від концепції «розумного міста» (Smart City) до «міста як платформи» (City-as-a-Platform), які дедалі більше визначають архітектуру сучасного урбан-простору.

Підрозділ 1.2 містить глибоке опрацювання інноваційних моделей муніципального управління, зокрема - впровадження технологій Інтернету речей, великих даних, штучного інтелекту в межах екосистем ексабайтної економіки. Автор аргументовано демонструє, як використання цифрових інструментів може підвищити ефективність міського сервісу, сприяти екологічній модернізації та покращити якість життя мешканців. Наведено приклади міжнародних практик (у тому числі Європи, Північної Америки та

Південно-Східної Азії), які доводять життєздатність смарт-моделей управління в різних економіко-соціальних умовах.

Окремої уваги заслуговує підрозділ 1.3, у якому Анфілов Д.Ю. пропонує авторське бачення концепту сталого міського розвитку як стратегії багаторівневого регулювання. Застосування модифікованої формули для розрахунку інтегрального індексу сталого розвитку (I_{ICP}) із врахуванням економічних, соціальних, екологічних, управлінських індикаторів і суб'єктивних оцінок мешканців демонструє високий рівень аналітичної опрацювання проблематики. Такий підхід дозволяє не лише фіксувати поточний стан розвитку міста, а й формулювати сценарії його трансформації за умови стратегічної інтервенції.

Підсумовуючи, перший розділ дисертаційної роботи виконує ключову функцію теоретико-методологічного підґрунтя всього дослідження. Він не лише окреслює рамки сталого розвитку в урбаністичному контексті, а й аргументує необхідність переходу до інтегрованих моделей управління з використанням цифрових і соціальних інновацій. Таким чином, автор формує логічний базис для подальших емпіричних та прикладних розвідок, що розглядаються у наступних розділах дисертації.

У **другому розділі** дисертаційної роботи «Оцінка рівня сталого розвитку міст України» здійснено глибокий емпіричний аналіз сучасного стану міських територій з позицій досягнення параметрів сталого розвитку. Автором представлено багатовимірну діагностику урбанізованого простору України із застосуванням комплексного методичного інструментарію, що включає оцінку інтегрального індексу сталого розвитку (I_{ICP}), кластеризацію міст за рівнем сталості, використання статистичних методів обробки даних, прогнозування та просторовий аналіз з опорою на GIS-технології.

Однією з методичних інновацій, представлених у цьому розділі, є розробка авторської моделі оцінювання сталого розвитку міста з урахуванням не лише формалізованих макро- та мікропоказників, а й якісних характеристик – зокрема рівня цифрової трансформації, інституційної спроможності органів місцевого самоврядування та доступності публічних сервісів. Автор інтегрує у модельні побудови такі змінні, як прозорість управління, екологічне навантаження, мобільність населення та енергоефективність, що свідчить про системність підходу та розуміння міжгалузевих зв'язків у структурі міського середовища.

Значну увагу приділено класифікації міст України за критерієм рівня досягнення параметрів сталого розвитку. За допомогою методів кластерного аналізу дисертант виокремлює типові моделі урбаністичного розвитку, фіксує регіональні диспропорції, виявляє «точки росту» та вразливі території. Представлений аналіз дозволяє сформулювати картину нерівномірності темпів трансформації міст, зважаючи як на внутрішні резерви, так і на зовнішні обмеження – наприклад, інституційно-фінансову слабкість або загрозу руйнувань внаслідок воєнних дій.

Окремим акцентом у розділі є порівняльний аналіз національного та зарубіжного досвіду моніторингу сталого розвитку, де автор узагальнює

підходи, які застосовуються у практиці країн ЄС (Цюрих, Осло), США (Денвер, штат Колорадо), Канади (Монреаль), Південної Кореї (Сеул). Запропоновано адаптацію міжнародних стандартів – зокрема, індикаторів ООН та методики URBACT – до українських реалій, з урахуванням рівня цифрової інфраструктури, доступності даних та нормативно-правової бази. Такий підхід дозволяє не лише порівнювати українські міста за єдиною методологією, а й інтегрувати національні практики в ширший європейський контекст.

Узагальнюючи, другий розділ дисертації має прикладну аналітичну спрямованість і формує емпіричну основу для розробки сценаріїв стратегічного розвитку міських територій. Завдяки поєднанню кількісних оцінок, геопросторового аналізу, міжміських порівнянь та інтеграції міжнародного досвіду, автор досягає високої достовірності отриманих результатів і створює передумови для розробки ефективних управлінських рішень у подальших розділах роботи.

У **третьому розділі** дисертаційної роботи «Напрями реалізації стратегій сталого розвитку міст в умовах цифрової трансформації» автор переходить до прикладного рівня аналізу, зосереджуючи увагу на розробці управлінських рішень та моделей, здатних забезпечити ефективну реалізацію цілей сталого розвитку в урбанізованому середовищі. Дисертант обґрунтовує необхідність переходу від фрагментарного управління до комплексного стратегічного підходу, заснованого на інноваціях, цифрових рішеннях, енергоефективних технологіях та соціально орієнтованих механізмах взаємодії громади й влади.

У межах розділу представлено авторську концепцію «розумного управління сталим розвитком міста», що передбачає поєднання інструментів цифрової трансформації (зокрема Big Data, AI, IoT), індикаторного моніторингу, прозорого бюджетування та участі мешканців у прийнятті рішень. Зазначена модель базується на принципах відкритості, гнучкості, міжсекторальної взаємодії та соціальної відповідальності, що цілком відповідає європейським стандартам доброго врядування.

Цінним є впровадження в аналітичну площину роботи інструменту цифрового паспорту сталості міста, як багатовимірного індикаторного модуля, здатного забезпечити як оперативний моніторинг урбаністичних процесів, так і підтримку стратегічних рішень на муніципальному рівні. Такий інструмент особливо актуальний у поствоєнних умовах, коли відновлення міської інфраструктури має базуватись на доказових даних, системному аналізі та сучасних цифрових платформах.

Окремої уваги заслуговує опис інноваційного рішення SPARC (англ. *Smart Parking and Advanced Reversible Charging*), яке автор адаптує як кейс прикладного смарт-проєкту з потенціалом масштабування в українських містах. SPARC виступає прикладом інтегрованого рішення у сфері міської мобільності, поєднуючи управління трафіком, енергозбереження, мобільність громадян та екологічну ефективність.

Також дисертант виокремлює три стратегічні сценарії реалізації політики сталого розвитку міст України, які різняться за ступенем інноваційності,

управлінської спроможності та рівнем адаптації цифрових інструментів. Автор демонструє здатність до моделювання альтернативних управлінських траєкторій, надаючи якісно розроблені прогностичні моделі із застосуванням інструментів Zipf-аналізу та геоінформаційного картографування.

У підсумку, третій розділ має яскраво виражене практичне спрямування та формує не лише наукову, але й управлінську цінність дисертаційної роботи. Запропоновані рішення можуть бути імplementовані в стратегічні документи територіальних громад, муніципальні програми розвитку та цифрові екосистеми місцевого самоврядування. Вони є актуальними з огляду на необхідність швидкої модернізації міського управління в умовах повоєнної відбудови та інтеграції України до європейського простору сталого розвитку.

Наукова новизна отриманих результатів

Дисертаційне дослідження Анфілова Дмитра Юрійовича становить вагомий науковий внесок у розвиток теорії та методології сталого міського розвитку в умовах цифрової трансформації з урахуванням соціально-економічних викликів та поствоєнного відновлення України. У роботі реалізовано міждисциплінарний підхід до вивчення урбаністичних процесів, у межах якого сформульовано нові теоретичні положення, удосконалено понятійно-категоріальний апарат, а також розроблено практичні інструменти для муніципального управління. Наукова новизна дослідження виявляється як на концептуально-теоретичному, так і на методичному та прикладному рівнях.

До найбільш значущих результатів, що мають ознаки наукової новизни, належать:

Запропоновано авторську модель інтегрального індексу сталого розвитку міста (IISR/IIsd), що охоплює систему взаємопов'язаних екологічних, соціальних, економічних та управлінських індикаторів. Уперше до методики включено суб'єктивні оцінки мешканців, зокрема щодо якості життя, екологічної ситуації, прозорості муніципального управління та рівня цифрових сервісів, що забезпечує комплексність і соціально-чутливу оцінку сталості міського простору.

Удосконалено методологічні засади вимірювання урбанізаційної динаміки, шляхом адаптації Zipf-розподілу для потреб прогнозування розвитку міських територій. Запропоновано модифікований підхід до оцінки рівня урбанізації, що дозволяє виявити просторові диспропорції та прогнозувати сценарії зростання або деградації міських систем.

Сформульовано концепцію «цифрового паспорту міської сталості», яка поєднує функції індикаторного моніторингу, системного аналізу та управлінської підтримки рішень. Цей підхід є інноваційним інструментом цифрової трансформації муніципального управління, особливо актуальним у період повоєнної відбудови територій.

Розроблено прикладну модель впровадження системи SPARC (англ. *Smart Parking and Advanced Reversible Charging*) в українських містах як інструменту підвищення мобільності, зменшення екологічного навантаження та підвищення ефективності управління міською інфраструктурою.

Дослідження обґрунтовує доцільність масштабування таких цифрових рішень у межах муніципальних програм сталого розвитку.

Уточнено понятійно-категоріальний апарат сталого розвитку міста – зокрема, запропоновано розширене трактування цього поняття як багаторівневого та багатовекторного процесу, що інтегрує економічну продуктивність, соціальну інклюзію, екологічну збалансованість та цифрову трансформацію управлінських практик. Такий підхід враховує як глобальні цілі сталого розвитку, так і локальні особливості українських муніципалітетів.

Запропоновано концептуальну модель управління сталим розвитком міста на засадах цифрової взаємодії, що включає механізми інституційної синергії, відкритих даних, участі громадськості, соціального підприємництва та платформи «місто як сервіс».

Таким чином, наукова новизна дисертації Анфілова Д.Ю. полягає в інтеграції сучасних урбаністичних, цифрових, екологічних і соціальних підходів у єдину теоретико-методологічну рамку, здатну забезпечити адаптивне та стійке управління розвитком міст в умовах багатофакторних загроз та трансформаційних процесів. Робота вирізняється не лише глибиною наукового аналізу, але й чіткою орієнтацією на прикладну реалізацію отриманих результатів у сфері стратегічного планування, цифрової модернізації та підвищення життєздатності урбанізованих територій України.

Теоретична та практична значущість наукових результатів

Теоретична значущість дисертаційного дослідження Анфілова Д.Ю. полягає у розвитку міждисциплінарної методології сталого розвитку міст, яка інтегрує принципи цифрового врядування, індикаторного оцінювання, просторового моделювання та платформного урбанізму. Наукова новизна полягає, зокрема, у формалізації поняття інтегрального індексу сталого розвитку міста (I_{OSR}), а також у запропонованій автором концепції цифрового паспорта міської сталості як системного інструмента стратегічного управління в умовах невизначеності, урбаністичного зростання та поствоєнного відновлення.

Практична значущість роботи виявляється в можливості безпосереднього використання отриманих результатів органами місцевого самоврядування, урбаністичними агенціями, проектними офісами та громадськими ініціативами. Запропоновані в дисертації методики та аналітичні підходи були впроваджені в практичну діяльність Ірпінської міської ради Київської області та Коцюбинської селищної ради Бучанського району в процесі удосконалення організаційно-економічних та управлінських рішень, про що свідчить довідка №715/01.29 від 11 грудня 2024 р. (додаток Л).

Крім того, окремі управлінські інструменти щодо реалізації стратегії безпеки мешканців у форматі відкритого урядування були використані виконавчим комітетом Ірпінської міської ради, що підтверджено довідкою №131/2 від 19 грудня 2024 р. (додаток М). Це підтверджує не лише релевантність результатів дослідження для сфери муніципального управління, а й їх адаптованість до реальних умов функціонування територіальних громад.

Таким чином, дисертація Анфілова Д.Ю. має не лише теоретичну цінність для розвитку наукової думки у сфері урбаністики та цифрового врядування, але й володіє високим ступенем практичної реалізованості, що підтверджується документальними свідченнями апробації.

Повнота викладу основних результатів дисертаційної роботи в наукових виданнях

Тема та зміст дисертаційної роботи Анфілова Дмитра Юрійовича повністю відповідають галузі знань 51 «Економіка» 051 «Економіка» (05 – Соціальні та поведінкові науки). Структура роботи чітко узгоджується з вимогами до дисертаційних досліджень на здобуття ступеня доктора філософії: логічна послідовність викладення, чітке формулювання мети, завдань, обґрунтування предмета і об'єкта дослідження, наявність наукової новизни, практичного значення результатів та впровадження. Загалом результати дослідження відображають як фундаментальні теоретичні положення, так і прикладні механізми їх реалізації, що свідчить про завершеність та наукову зрілість дисертації.

Наукові положення, висновки та практичні рекомендації дисертаційної роботи достатньо повно висвітлені автором у 13 наукових працях, з них 7 статей у наукових фахових виданнях України (з них 5- одноосібних) та 6 наукових праць, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації. Загальний обсяг публікацій становить 8,7 др. арк., з яких особисто автору належить 7,8 др. арк. Список зазначених праць повністю наведений у дисертації.

Публікації містять результати теоретичних досліджень та прикладних розробок автора, не мають ознак повторень, достатньо повно розкривають зміст дисертаційного дослідження, його наукову новизну та результати, що виносяться на захист, свідчать про достатню апробацію на конференціях різних рівнів. Хронологія публікацій Анфілова Д.Ю. свідчить про послідовну та ґрунтовну роботу здобувача в отриманні наукових результатів дослідження.

Стиль викладення матеріалу відповідає академічним стандартам: текст відзначається послідовністю, науковістю, термінологічною точністю та загальною грамотністю. Мова роботи коректна, без мовностилістичних порушень. Структура тексту, оформлення посилань, списків використаних джерел, додатків та ілюстративного матеріалу відповідають чинним вимогам до оформлення дисертаційних робіт.

У ході вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій, фактів порушень академічної доброчесності не виявлено.

Загалом дисертаційна робота за змістом, структурою, рівнем виконання та оформленням відповідає усім установленим вимогам до кваліфікаційних наукових праць на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи.

Наголошуючи на загальній позитивній оцінці, вважаю за доцільне і необхідне висловити зауваження та положення дискусійного характеру, обговорення яких покликане стимулювати наукову думку автора дисертації та

учасників процедури її захисту на подальше продукування наукових положень щодо розвитку даного наукового напрямку:

1. Термінологічна база дослідження, попри загальну теоретичну системність, місцями потребує додаткового розмежування понять. На сторінках 59, 67, 69, 123-124 зустрічаються терміни «платформний урбанізм», «екосистема міста», «смарт-місто», які використовуються у дотичних контекстах, однак без достатнього концептуального розділення. Було б доцільно подати узагальнювальну схему або таблицю, що показує ієрархію або взаємозв'язки між цими категоріями, особливо в контексті цифрової трансформації міських систем.

2. Методика розрахунку інтегрального індексу сталого розвитку міста (ІОСР), представлена у підрозділі 2.2 (стор. 123–135), зокрема формула (6) та формулювання блоків $I_{ОСР}$, має теоретично узагальнений вигляд. Хоча в моделі враховано екологічні, соціальні, економічні та управлінські індикатори (E_i , S_i , E_{k_i} , U_i), вагові коефіцієнти подано у вигляді рівних (0,25), без докладного обґрунтування вибору таких значень для різних муніципальних контекстів. Крім того, нормалізація показників здійснена через загальні формули (табл. 2.6–2.10), але в дисертації не розкрито алгоритм прийняття рішень щодо межових значень, типів шкал або способів агрегування. Враховуючи заявлений прикладний характер моделі, апробація запропонованої методики на прикладі одного з українських міст із покроковим поясненням процесу розрахунку, підтвердило б її гармонізацію із реаліями їх зовнішнього середовища.

3. Оцінка ризиків реалізації запропонованих управлінських моделей здійснена лише фрагментарно (стор. 77-78, 154). У той час як автор влучно ідентифікує переваги цифрової трансформації, недостатньо окреслено ризики впровадження цифрових інтерфейсів у практику управління на місцевому рівні: питання цифрової нерівності, кібербезпеки, технологічного бар'єру для громад, проблеми інтеграції даних, залежності від великих платформ. Враховуючи контекст післявоєнного відновлення, нестабільне інституційне середовище та обмежені ресурси громад, доцільно посилити ризик-орієнтований аналіз.

4. Практична апробація авторських моделей у містах Ірпінь та Коцюбинське (стр. 137), зафіксована у вигляді посилань на довідки органів місцевого самоврядування (додатках (зокрема, довідка №131/2 від 19.12.2024 р. - додаток М), однак сам процес апробації не є детально висвітленим. Залишаються відкритими питання щодо конкретних інструментів, які були впроваджені, їх впливу на якісні або кількісні характеристики сталого розвитку, а також способу вимірювання ефективності застосування моделей. Переконливими аргументами стали б отримані результати в порівняльній формі - до та після застосування рішень, із зазначенням результативних індикаторів.

5. Стиль викладу та складність термінології, особливо у розділах 1 і 3, орієнтований на фахову академічну аудиторію. У тексті використовуються складні скорочення, англомовні аббревіатури та міждисциплінарні терміни

(наприклад, SPARC, Zipf, City-as-a-Platform, Exabyte Economy, digital divide, data monopolies, тощо - див. стор. 18, 45-69, 154-157), які не завжди супроводжуються поясненням або прикладами. Для полегшення сприйняття широким колом фахівців з управління, урбаністики, екології чи економіки та з урахуванням міждисциплінарності термінології доцільним було уникати вказаних ускладнень у представленні результатів дослідження.

Усі наведені зауваження мають конструктивний характер і не знижують наукової та прикладної цінності дослідження. Навпаки, вони вказують на можливі напрями розвитку і поглиблення авторського підходу в наступних роботах, зокрема в напрямі практичного впровадження цифрових стратегій урбаністичного розвитку на рівні територіальних громад України.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Анфілова Дмитра Юрійовича на тему «Забезпечення сталого розвитку міст України», подана на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» є завершеним, самостійним дослідженням, містить низку нових, актуальних та достовірних результатів, що свідчать про їх важливе теоретичне та практичне значення.

Дисертація за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною значимістю здобутих результатів відповідає галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року №261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12 липня 2019 року) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44), а її автор, Анфілов Дмитро Юрійович, заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка».

Опонент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри міжнародної економіки
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка

Наталя УШЕНКО